

Γενικά

Νορ. Συμβ.
S. Brown
Λαριναία
Διπλ. Έργα
· 00 Διπλ.

Αχ. Λιασιδης
Λευκάρα
Κοφίνου
F. Wapen
Προϊόντα
Δ. Ήλιοιδης
Ακρόντα
Λιχερώνα
Σ. Εμφιετς
Ευπαίδευση
Ραφός ✓
Λεμεσός
Καρπασία
W. Collyer
Ahmet Rashed

κορ

χρωρία
εμπορώ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΣΥΜ-
ΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ.

Συνεδρίασις θ'. 19)3 Μαρτίου 87.

(Προεδρεία Ουάρρεν).

Ο κ. Πράουν υποβάλλει τὸ περὶ
στρώσεως ὁδῶν τινῶν ἐν τῇ διαμερίσμα-
τι Λάρνακος νομοσχέδιον.

Λιασιδης. Δὲν ἐγείρομαι ὅπως ἀντι-
στῶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἀλλ' ἵνα ζητήσω
πρὸ τῆς ἀναγνώσεως ἐξηγήσεις τινὰς πα-
ρὰ τοῦ ἐντίμου ἀρχιμηχανικοῦ τοῦ εἰσα-
γαγόντος τὸ νομοσχέδιον. Σκοπὸς βεβαί-
ως τοῦ νομοσχεδίου εἶνε ἡ δι' ἀμείτη
ὁδοῦ σύνδεσις ἄνω καὶ κάτω Λευκάρων
μετὰ τῆς Κοφίνου καὶ τοῦτο πρὸς τὸν
σκοπὸν διὰ τὰ συνδεθῶσι τὰ χωρία ταυ-
τὰ μετὰ τῆς πόλεως Λάρνακος. Ἀλλὰ
πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται βεβαίως ἀμείτη
ὁδὸς ἀπὸ Κοφίνου εἰς Λάρνακα, καὶ θὰ
παρακαλέσω τὸν ἐντίμον ἀρχιμηχανικὸν
να εἴπῃ ἂν ὑπέβαλεν εἰς τὴν κυβέρνησιν
σχέδιον τοιαύτης ὁδοῦ καὶ ἂν ἡ κυβέρνη-
σις ἀπεφάσισε τὴν στρώσιν, διότι ἄνευ
τούτου δηλ. τῆς στρώσεως ἀμείτης ὁ-
δοῦ ἀπὸ Κοφίνου εἰς Λάρνακα ἡ σύνδε-
σις τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Λευκάρων εἰς Κοφίνου
ἀποβαίνει ἀλυσιτελής· σπουδαῖον ποσὸν
θὰ καταναλωθῇ εἰς στρώσιν τῆς ὁδοῦ
ταύτης καὶ θὰ ὑποστῶσιν ἀνωφελῶς τὸ
βάρος τὸ ταμεῖον τῆς νήσου καὶ οἱ κά-
τοικοι τῶν Λευκάρων. Ἐὰν ἡ κυβέρνη-
σις δὲν ἀποφασίστῃ τὴν στρώσιν ὁδοῦ ἀπὸ
Κοφίνου εἰς Λάρνακα εἴτε κατὰ τὸ τρέ-
χον ἔτος εἴτε κατὰ τὸ ἐπὶ τὸν τοῦλάχιστον
διὰ δαπάνης τοῦ δημοσίου ταμείου καὶ
περιμένει ὅπως τὰ ἀπὸ Κοφίνου εἰς Λάρ-
νακα χωρία ζητήσωσι νὰ λάβωσι μέρος

Φωνὴ τῆς Κύπρου
7)19/3/1887

εἰς τὴν δαπάνην, τότε οὐδέποτε ἐν τῇ
καθ' ἡμᾶς τοῦλάχιστον ἐποχῇ θὰ στρω-
θῇ τοιαύτη ὁδὸς, διότι οἱ τῶν χωρίων ἐ-
κείνων κάτοικοι ἔφθασαν εἰς τὸ κατακό-
ρυπον τῆς πτωχείας καὶ ἀπαιτοῦνται πολ-
λῶν χρόνων καλὰ εἰσοδία καὶ περιστά-
τικά ἔκτακτα ὅπως ἀπαλλαγῶσι τῶν βα-
ρέων αὐτῶν ὑποχρεώσεων καὶ δυνηθῶσι
νὰ δαπανήσωσιν εἰς στρώσεις ὁδῶν. Βλέ-
πων λοιπὸν ἔτι ἄνευ ὀριστικῆς ἀποφάσε-
ως τῆς κυβερνήσεως τοῦ συνδέσαι δι' ἁ-
μεζιτῆς ὁδοῦ τὸ χωρίον Κοφίνου μετὰ
τῆς πόλεως Λάρνακος τὸ ὑπὸ συζήτησιν
νομοσχέδιον θὰ ἀποβῇ ἄσκοπον καὶ ὅλως
ἀνωφελές διὰ τοὺς καταίκοις Λευκάρων,
ἡ γέρουσα ὅπως ζητήσω παρὰ τοῦ ἐντίμου
ἀρχιμηχανικοῦ ἐξηγήσεις τῶν σκέψεων
καὶ ἀποφάσεων τῆς κυβερνήσεως.

Οδάρριν. Ἐάν μοῦ ἐπιτρέψῃ τὸ ἐντι-
μον προῶλῃσαν μέλος θὰ ἀπαντήσω
ἐγὼ εἰς δὲ πλεροφωρίας ἐζήτησε πα-
ρὰ τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ. Ἡ στρώσις οδοῦ
ἀπὸ Λάρνακα εἰς Κοφίνον ἢ ἐγγύς. τῆς
Κοφίνου εἶνε ὑπὸ τὴν σκέψιν τῆς Κυβερ-
νήσεως καὶ δύνανται νὰ βεβαιώσω διὰ ὡς
φρονῶ ἢ ἀμαξιτὴ δὸς τῆς τε Λάρνακος
καὶ Λευκάρων διὰ Κοφίνου θὰ ἀρχίσῃ
ἀμφοτέρωθεν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ἀλ-
λ' ἐπειδὴ καὶ ὁ ἀπὸ Λευκάρων δρόμος
εἶνε βουνώδης καὶ ἀπότομος ἴσως αὐτοῦ
ἢ στρώσις θὰ ἀρχίσῃ πρότερον.

Εἶτα ἀναγνωσθέντος τοῦ νομοσχεδίου
ἐπιψηφίζεται καὶ ἡ συνεδρίασις ἀναβάλλ-
λεται μέχρι τῆς 8 Μαρτίου.

Συνεδρίασις ἰ. 24) 8 Μαρτ. 87.

(Προεδρεῖ Ἀρμυστοῦ).

Ἀπαντῶν ὁ κ. Ἀρχιεπισκοπῆς εἰς τὴν
τοῦ κ. Διαισίδου ἐπερώτησιν εἶπεν ὅτι ἡ
παραγωγή τῶν γενημάτων κατὰ τὸ 86
ἦτο, σίτος 1,504,008 κοιλὰ, κριθὴ 1,
684,820 κοιλὰ, ὄροβας 110,630, κο-
κόνι 1,069,284 δκ., καρύδι 610,130
κουκκία 1,783,670 δκ., κρασί μαῦρο
13,400,000 δκ. καὶ κουμπανδρία 600,
000 δκ. ὡς ἐγγιστα.

Ἡ δὲ ἐξαγωγή κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἦ-
το, σταφίς 507,62 δκ. κουκούλια 22,
712 δκ. χαροῦπια 109,273 καντάρια,
μαλλὰ 170,701 δκ. λινόσπορος 140,
744 δκ.

Ὁ κ. Νικολαΐδης καταθέτει ἀναφορὰν
τῶν κατοίκων τῶν χωρίων Ἀκροῦντας
καὶ Λιγιρώνας παραπονουμένων ὅτι ὁ
κωμοδίκης Κάλος χωρίου ἀνήγγειλεν
αὐτοῖς ὅτι τοῦ λοιποῦ τοῖς ἀπαγορεύεται
ἡ ἐξέλευσις, ἡ βοσκή κτλ. ἀπὸ τῶν περὶ
αὐτῶν δάσος.

Τὸ ζήτημα εἶνε ἢ τοῦ κ. Ἐμφιετζί πρότασις δπως αὐξηθῇ ἢ εἰς τὰ σχολεῖα τῆς νήσου χορηγουμένη κυβερν. βοήθεια. ~~ἢ~~ Ἐμφιετζίς. Ἐχω τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ Συμβούλιον τοῦτο μεγίστην σπουδαιότητα ἀποδίδει εἰς τὴν δημ. ἐκπαίδευσιν. Τούτου ἕνεκα ἔλαβον τὸ θάρρος νὰ ὑποβάλω τὴν ἐπικειμένην πρότασιν μου ἀποβλέπουσαν εἰς τὴν κατεπειγόντως ἐπαύξησιν τῆς ἐτησίας ἐπιχορηγήσεως διὰ τὴν παιδείαν ἐν μέτρῳ τινὶ ἀναλόγῳ πρὸς τὴν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπαύξησιν τῶν σχολείων τῆς νήσου, ἅτινα, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἑλληνικὰ δημοτικὰ σχολεῖα τοῦλάχιστον, ἐν διαστήματι 3 ἐτῶν ἀπὸ 130 ὑπερέβησαν εἰς 200. Ὅπως ἐξα-

σφαλισθῇ ἡ συντήρησις τοσούτων δημοτ. σχολείων, ἐνθαρρύνθῃ δὲ καὶ ἡ περαιτέρω αὐξήσις καὶ βελτιώσεις αὐτῶν, ἀνάγκη πάντως ἔπωι ἡ χρηματικὴ ἐπιγορήγησις αὐξηθῇ διὰ νὰ μὴ καταστῇ ἀνεπαρκής δι' ὃν σκοπὸν αὕτη δίδεται. Διὰ ταῦτα παραναλῶ τὸ συμβούλιον νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν πρότασιν μου.

Οὐάρρεν. Τὸ ζήτημα τῆς βοήθειας τῶν σχολείων εἶνε ζήτημα δπερ μεγάλως ἀφελκυσε τὴν προσοχὴν τῆς κυβερνήσεως. Αἱ βελτιώσεις τῶν σχολείων ὑπῆρξαν ἀξιοσημεῖωτοι καὶ λίαν εὐχάριστον εἶνε ὅτι καὶ οἱ κάτοικοι ἀντεπεκρίθησαν μὲ τρόπον οὐσιωδέστατον εἰς τὴν βοήθειαν τῆς κυβερνήσεως. Οὐχὶ μόνον ὁ ἀριθμὸς τῶν σχολείων ηὔξησεν ἀλλὰ καὶ τῶν μαθητῶν. Νέα σχολεῖα ἐκτίσθησαν εἰς μέρη δπου δὲν ὑπῆρχον καὶ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ πιστεύσω ὅτι ὁ παρῶν ἀριθμὸς τῶν σχολείων ἔφθασεν εἰς τὸν ἀνώτατον ὅρον. Κατὰ τὸ 1880—81 ἐδόθη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως βοήθεια 1500 λ. κατὰ τὸ 82—83 λ. 2,000· κατὰ 84—85 λ. 3,000. Εἶνε πρόδηλον ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἔπραξε πᾶν ὅτι ἠδύνατο. Προβλόντων 3,000 λιρῶν διὰ πληθυσμὸν ὡς τὸν τῆς Κύπρου δὲν δύναται ἢ νὰ θεωρηθῇ πολὺ γενναῖόδωρος συνδρομή. Εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα δίδονται 2,250 λίραι, ποσὸν ἀρκετὰ καλὸν ὅταν μάλιστα ἀναλογισθῶμεν ὅτι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν οὐδὲν

Φωνὴ τῆς Κύπρου

7/19/3/1887

ελάμβανον. Ἐπειτα τὸ συμβεβύλιον γνώ-
ριζει πόσον πρέπει νὰ σπουδάζωμεν τὴν
οἰκονομίαν· ὥστε τὴν πρότασιν ταύτην
θεωρῶ ὡς ἔκφρασιν γνώμης. Δὲν πιστεύω
νὰ ὑποφέρουν τὰ σχολεῖα μὴ αὐξάνομε-
νης τῆς κυβερνητικῆς βοηθείας κατὰ τὸ
προσεχὲς ἔτος.

Νικολαΐδης. Ἄς μοι συγχωρηθῇ νὰ
εἶπω κάτῳ-ολίγα περὶ δσῶν ὁ κ. Οὐάρ-
ρεν ἔλεξεν. Ὁμολογῶ, ὅτι ἡ κοινόμαθια
ἐξηπλήθη ἀπὸ τῆς ἀγγλικῆς κατοχῆς
καὶ διδόσθαι σχεδὸν ἀνὰ πᾶσαν τὴν νῆσον
κατὰ τὸ προφητικόν· «ἔως οὐ διδασθῶσι
πολλοὶ καὶ πληθυνθῇ ἡ γνώσις». Μικράς
τινας παρατηρήσεις ἴσως ἡδυνάμην νὰ
φέρω περὶ τοῦ ποιοῦ τῆς κοινομαθείας
ταύτης. Δέδοται μοι νὰ ἀμφιβαλλῶ, διὰ
τὴν παράδοσιν δὲν εἶναι ἀναλόγος ὡς πρὸς τὴν
συνδρομὴν τῆς κυβερνήσεως· οὐτε πρὸς
τὴν συνδρομὴν τῶν χωρικῶν· οὐτε πρὸς
τὴν ἐπιθυμίαν ἡμῶν. Ἀλλὰ τοῦτο ποῦ
πρόκειται σήμερον, πρόκειται νὰ ὑποστη-
ρίξω τὰν προτείναντα 500—1000 λίβρας

εἰς δοῆθαι τῶν σχολείων τῆς νήσου.
Γενναῖα τῷ ὄντι ἡ μέχρι τοῦδε συνδρο-
μὴ τῆς Κυβερνήσεως, γενναϊότερα εἰς τὴν
συνδρομὴν καὶ τὴν προθυμίαν τῶν νησιωτῶν.
Δυστυχῶς ὁμοίως ἡ προθυμία αὕτη δὲν
μέραι ἀνακαλύπτεται ἀνεπαρκῆς ἕνεκα
τῆς ἐπιβλατούσης πενίας· εἰς πλαίσια χω-
ρὶα τὰ σχολεῖα ἐκλείσθησαν διὰ τὴν ἀνε-
πάρκειαν τῶν πόρων τῶν, πολλὰ ἀκόμη
θὰ κλείσθοῦν καὶ ἄλλα δὲν θὰ ἀνοίξωσι
ποτέ. Δύναμαι νὰ φέρω ὡς παράδειγμα
τὴν ἐπαρχίαν Πάφου· δὲν ὁμιλῶ περὶ
τῆς ἐπαρχίας Λεμεσσοῦ, ὅπου οἱ ἄνθρω-
ποι καὶ πᾶσι εἰσὶν εὐδαιμονέστεροι· ὁμιλῶ
περὶ τῶν δυστυχῶν διαμερισμάτων Πά-
φου καὶ Καρπασίας. Γνωρίζετε ὅτι ὅταν

Φωνὴ τῆς Κύπρου

7)19/3/1887

τις πεινᾷ δὲν ἔχει καὶ διαθέσιν νὰ μάθῃ γράμματα· ὀφείλει πρῶτον νὰ χορτάσῃ καὶ ἔπειτα νὰ μεριμνήσῃ περὶ τῶν γραμμάτων· ἀλλ' εἰς τὰ μέρη ταῦτα ὄχι μόνον δὲν χορτάνει, ἀλλ' οὔτε νὰ φάγῃ ἔχει. Ἀνέγνωσα ἐπιστολὴν ἐκ Πάφου λέγουσαν· ἀπὸ Καρπάσιον Ἰσως ἔχει χόρτα καὶ τρώγει, ἢ Πάφος δμῶς ὄχι. Πῶς δύνανται οἱ Πάφιοι καὶ Καρπάσιοι νὰ δώσωσι τὴν συνδρομὴν τῶν εἰς τὰ σχολεῖα· τὸ σελίνιον ἢ τὸ δι·σελίνοιον ὅπερ ὀφείλουσι διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, ὀφείλουσι πρῶτον εἰς τὸν στόμαχόν των. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὄχι ὑπόνοιαι ἀλλὰ βεβαιότητες ὑπάρχουν ὅτι εἰς τὰ δύο ταῦτα διαιμερίσματα τὰ σχολεῖα δὲν θὰ τύχῃσι τῆς συνδρομῆς τῶν ἰδιωτῶν καὶ ἔπειδὴ οἱ πτωχοὶ δὲν θὰ δυνήθωσι νὰ συντηρήσωσιν αὐτὰ, διὰ τοῦτο ὑποστηρίζω τὴν πρότασιν τοῦ κ. Ἐμφιετζίη.

Κόλλυερ. Εἶνε λυπηρὸν ὅτι εἰς ζήτημα ὅπερ οὐδεμία διαφώνησις ὑπάρχει, νὰ ὑπάρχῃ διάστασις γνώμων. Δυστυχῶς ἡ πρότασις τοῦ κ. Ἐμφιετζίη συνιτάχθη οὕτως ὥστε νὰ μὴ συμφωνήσωμεν εἰς αὐτήν. Λέγων ταῦτα δὲν ἐννοῶ νὰ πρεξηγῇθῃ ὡς ἐξετάζων τὸ ζήτημα ἐλαφρῶς· καλλιστὶ γινώρισκω τὴν ὀφείλειαν τῆς παιδείας καὶ τὴν ἀναγκαιότητα αὐτῆς. Συμφωνῶ ἐπίσης εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ δίδηται ὁπὸ τῆς κυβερνήσεως βοήθεια διὰ τὴν δημοτ. ἐκπαίδευσιν, καὶ ἐὰν ἡ πρότασις αὕτη συνετάττετο μὲ πλεόν γενικὰς λέξεις, ὅλοι θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ὑποστηρίξωμεν αὐτήν. Τὸ ἄρθρον 24 τοῦ Β. Δ. λέγει ὅτι οὐδὲν ψήφισμα θὰ προτείνεται πρὸς ἀξίωσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐκτὸς τοῦ Μ. Ἀρμοστοῦ. Πέποιθα λοιπὸν ὅτι τὸ Συμβούλιον τοῦτο θὰ θεωρήσῃ τὴν προτάσιν ταύτην ὡς ἔκφρασιν γνώμης καὶ οὐχὶ ὡς ἀπαιτοῦσαν τὸ ποσὸν τοῦτο. Ἡ πρότασις ἔπρεπε νὰ λέγῃ ὡς ἑξῆς: «Ἀαμ βανόμενου ὑπ' ὀψιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σχολείων καὶ τῶν αὐξανομένων αἰτήσεων βοήθειας διὰ τὴν δημοτ. ἐκπαίδευσιν ἐπ' ἀνάγκης εἶνε ὅπως ἡ κυβέρνησις αὐξήσῃ τὴν ἐπιχορήγησιν τῆς ὁπέτε τοῦτο τῆς εἶνε δυνατόν». Εἰς τοιαύτην πρότασιν ὅλοι θὰ συνεφωνήσωμεν, ἀλλ' ἐν τῇ πα-

Φωνή της Κύπρου

7/19/3/1887

ρούση αὐτῆς μορφῇ δὲν δυνάμεθα νὰ συναινέσωμεν.

Ρασιήτ εἶω. Θὰ εἶπω καὶ γὰρ ὀλίγα τι-
νά. Πᾶσα κυβέρνησις καὶ πᾶν ἔθνος πα-
ρέχει μεγάλας βοηθείας εἰς τὴν ἐκπαί-
δευσιν, διότι τὰ πλεονεκτήματα καὶ αἱ
ὠφέλειαι αὐτῆς κατέστησαν τὸν κόσμον
εὐδαίμονα. Μόνῃ ἡ παιδεία εἶνε ἣτις ἔ-
φερεν εἰς ὑπαρξιν ἐκάστην ἐπιστήμην, ἐ-
κάστην τέχνην, ἐκάστην ἐφεύρεσιν· ἄνευ
τῆς παιδείας οὐδεμία βιομηχανία θὰ εὐ-
ρίσκετο εἰς τὸν παρόντα βαθμόν. Διὰ τῆς
προόδου τῆς παιδείας ἕκαστον ἄτομον ποι-
εῖ ἐν βῆμα πρὸς τὰ ἑμπρός, πρὸς τὴν
ἀνθρωπότητα· τιθέμενός τις εἰς τὸ σχο-
λεῖον προάγεται καὶ καθίσταται ὃν εὐδαί-
μον. Ἡ νῆσος ἡμῶν εὐρίσκετο ἐπὶ πο-
λὺν καιρὸν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἀμαθείας·
τελευταίως σπουδαιότης τις ἐδόθη εἰς τὸ
ζήτημα τοῦτο καὶ ἤδη δύνανται τις νὰ εὐ-
ρη πολλοὺς γινώσκοντας ἀνέγνωσιν καὶ
γραφήν, περιπλέον δὲ καὶ νὰ ἐκτιμῶσι
τὴν παιδείαν· ἰδοὺ ὁ καρπὸς τῆς βοηθεί-
ας ἣν ἡ κυβέρνησις παρέχει εἰς τὸ ζήτη-
μα τοῦτο. Πάντοτε θέτομεν τὰς ἐλπίδας
καὶ προσδοκίας ἡμῶν εἰς τὴν κυβέρνησιν,
καὶ δι' αὐτὸν τοῦτον τὸν λόγον ὁ ἐντιμὸς
βουλευτὴς Λάρνακος προὔτεινε τοιαύτην
πρότασιν. Καλλίστα γινώσκομεν ὅτι οἱ
κυβερνητικοὶ ὑπάλληλοι δὲν ἀποβλέπου-
σιν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἑλαφρῶς, ἀλλὰ
τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ συμφωνήσωσι μεθ'
ἡμῶν, ὥς ἐλέχθη πρὸ ὀλίγου, μᾶς ἔφε-
ρεν εἰς ἀπογοήτευσιν. Ἐὰν ἡ πρότασις
αὕτη δὲν γίνῃ περαδεκτή, ἡ ἐκπαίδευσις
ἣν ἀπέκτησεν ἡ νεολαία τῆς νῆσου θ' ἀ-
πολεσθῇ. Δὲν νομίζω ἀναγκαῖον νὰ εἰσέλ-
θῃ εἰς τὰς λεπτομέρειας καθόσον αὐταὶ
ἐξηγήθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Νικολαΐδου καὶ
ἐκτὸς τούτου θὰ ἐπεξετείνετο ἐπὶ πολὺ ἡ
συζήτησις. Διὰ τοῦτο ἐπικαλούμεθα τὴν
ἐθνολογὴν σκέψιν τῆς Κυβερνήσεως καὶ
δὲν ἀμφισβάζομεν ὅτι τὰ ἐπίσημα μέλη
θὰ ὑποστηρίξωσι τὴν πρότασιν· ὅπως τὸ
ἀποτέλεσμα ἢ ἐπιτυχὲς καὶ ὅτι ἡ Κυβέρ-
νησις δὲν θέλει στερήσῃ τὴν νεολαίαν
τοῦ τόπου τῶν πλεονεκτημάτων τῆς παι-
δείας.

(ἀκολουθεῖ)

Φωνὴ τῆς Κύπρου
7/19/3/1887